

WYKAZ LEKTUR DLA SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

obowiązujący od 1 września 2021 r.

Lektura obowiązkowa

ZAKRES PODSTAWOWY

1. **Biblia**, w tym fragmenty *Księgi Rodzaju*, *Księgi Hioba*, *Księgi Koheleta*, *Pieśni nad Pieśniami*, *Księgi Psalmów*, *Apokalipsy wg św. Jana*;
2. **Jan Parandowski**, *Mitologia*, część I *Grecja*;
3. **Homer**, *Iliada* (fragmenty), *Odyseja* (fragmenty);
4. **Sofokles**, *Antygona*;
5. **Horacy** - wybrane utwory;
6. *Bogurodzica*; *Lament świętokrzyski* (fragmenty); *Legenda o św. Aleksym* (fragmenty); *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragmenty);
7. *Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu* (fragmenty);
8. *Pieśń o Rolandzie* (fragmenty);
9. **Gall Anonim**, *Kronika polska* (fragmenty);
10. **Dante Alighieri**, *Boska komedia* (fragmenty);
11. **Jan Kochanowski**, wybrane pieśni, w tym: *Pieśń IX ks. I*, *Pieśń V ks. II*; psalmy, w tym *Psalm 13*, *Psalm 47*; tren IX, X, XI, XIX; *Odprawa posłów greckich*;
12. **Piotr Skarga**, *Kazania sejmowe* (fragmenty);
13. wybrane wiersze następujących poetów: **Daniel Naborowski**, **Jan Andrzej Morsztyn**, **Mikołaj Sęp-Szarzyński**;
14. **Jan Chryzostom Pasek**, *Pamiętniki* (fragmenty);
15. **William Szekspir**, *Makbet*, *Romeo i Julia*;
16. **Molier**, *Skąpiec*;
17. **Ignacy Krasicki**, *Hymn do miłości ojczyzny*, wybrane satyry;
18. **Franciszek Karpiński**, wybór sielanek i liryki religijnej;
19. **Adam Mickiewicz**, *Oda do młodości*; wybrane ballady, w tym *Romantyczność*; wybrane sonety z cyklu *Sonety krymskie* oraz inne wiersze; *Konrad Wallenrod*; *Dziady cz. III*;
20. **Juliusz Słowacki**, *Kordian*, wybrane wiersze, w tym *Grób Agamemnona* (fragmenty), *Testament mój*;
21. **Zygmunt Krasiński**, *Nie-Boska komedia*;
22. **Cyprian Kamil Norwid**, wybrane wiersze;
23. **Bolesław Prus**, *Lalka*, *Z legend dawnego Egiptu*;
24. **Eliza Orzeszkowa**, *Gloria victis*;
25. **Henryk Sienkiewicz**, *Potop*;

26. **Adam Asnyk**, wybór wierszy;
27. **Fiodor Dostojewski**, *Zbrodnia i kara*;
28. wybrane wiersze następujących poetów: **Jan Kasprowicz**, **Kazimierz Przerwa-Tetmajer**, **Leopold Staff**;
29. **Stanisław Wyspiański**, *Wesele*;
30. **Władysław Stanisław Reymont**, *Chłopi* (tom I - *Jesień*);
31. **Stefan Żeromski**, *Rozdziobią nas kruki, wrony...*, *Przedwiośnie*;
32. **Witold Gombrowicz**, *Ferdydurke* (fragmenty);
33. wybrane wiersze następujących poetów: **Bolesław Leśmian**, **Julian Tuwim**, **Jan Lechoń**, **Maria Pawlikowska-Jasnorzewska**, **Kazimiera Iłakowiczówna**, **Julian Przyboś**, **Józef Czechowicz**, **Krzysztof Kamil Baczyński**, **Tadeusz Gajcy**;
34. **Tadeusz Borowski**, *Proszę państwa do gazu*, *Ludzie, którzy szli*;
35. **Gustaw Herling-Grudziński**, *Inny świat*;
36. **Hanna Krall**, *Zdążyć przed Panem Bogiem*;
37. wybrane wiersze następujących poetów: **Stanisław Baliński**, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego, **Kazimierz Wierzyński**, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego, **Czesław Miłosz**, w tym wybrane wiersze z tomu *Ocalenie oraz Traktat moralny* (fragmenty), **Tadeusz Różewicz**, **Miron Białoszewski**, **Jarosław Marek Rymkiewicz**, **Wisława Szymborska**, **Zbigniew Herbert**, w tym wybrane wiersze z tomów *Pan Cogito* oraz *Raport z oblężonego miasta* **Halina Poświatowska**, **Stanisław Barańczak**, **Marcin Świetlicki**, **Jan Polkowski**, **Wojciech Wencel**;
38. **Albert Camus**, *Dżuma*;
39. **George Orwell**, *Rok 1984*;
40. **Józef Mackiewicz**, *Droga donikąd* (fragmenty);
41. **Sławomir Mrożek**, *Tango*;
42. **Marek Nowakowski**, *Raport o stanie wojennym* (wybrane opowiadanie); *Górą "Edek"* (z tomu *Prawo prerii*);
43. **Jacek Dukaj**, *Katedra* (z tomu *W kraju niewiernych*);
44. **Antoni Libera**, *Madame*;
45. **Andrzej Stasiuk**, *Miejsce* (z tomu *Opowieści galicyjskie*);
46. **Olga Tokarczuk**, *Profesor Andrews w Warszawie* (z tomu *Gra na wielu bębenkach*);
47. **Ryszard Kapuściński**, *Podróże z Herodotem* (fragmenty);
48. wybrane utwory okresu stanu wojennego;
49. powojenna piosenka literacka - wybrane utwory Ewy Demarczyk, Jacka Kaczmarskiego, Wojciecha Młynarskiego, Agnieszki Osieckiej oraz wybrane teksty Kabaretu Starszych Panów, a także utwory w wykonaniu Ewy Demarczyk.

ZAKRES ROZSZERZONY

Utwory określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

1. **Arystoteles**, *Poetyka, Retoryka* (fragmenty);
2. **Platon**, *Państwo* (fragmenty);
3. **Arystofanes**, *Chmury*;
4. **Wergiliusz**, *Eneida* (fragmenty);
5. **św. Augustyn**, *Wyznania* (fragmenty);
6. **św. Tomasz z Akwinu**, *Summa teologiczna* (fragmenty);
7. **François Rabelais**, *Gargantua i Pantagruel* (fragmenty);
8. **Michel de Montaigne**, *Próby* (fragmenty);
9. **Jan Kochanowski**, *Treny* (jako cykl poetycki);
10. **William Szekspir**, *Hamlet*
11. wybrane utwory poetyckie z romantycznej literatury europejskiej, w tym wybrane wiersze angielskich poetów jezior;
12. **Juliusz Słowacki**, *Lilla Weneda*;
13. **Cyprian Kamil Norwid**, *Bema pamięci żałobny rapsod, Fortepian Szopena, Czarne kwiaty*(fragm.), *Promethidion* (fragm.);
14. realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoré de Balzac, *Ojciec Goriot* lub Charles Dickens, *Klub Pickwicka*, lub Mikołaj Gogol, *Martwe dusze*, lub Gustaw Flaubert, *Pani Bovary*);
15. **Stanisław Wyspiański**, *Noc listopadowa*;
16. **Franz Kafka**, *Proces* (fragmenty);
17. **Michaił Bułhakow**, *Mistrz i Małgorzata*;
18. **Stanisław Ignacy Witkiewicz**, *Szewcy*;
19. **Bruno Schulz**, wybrane opowiadania z tomu *Sklepy cynamonowe*;
Tadeusz Konwicki, *Mała apokalipsa*;
Jorge Luis Borges, wybrane opowiadanie;
20. **Janusz Głowacki**, *Antygona w Nowym Jorku*;
21. **Sławomir Mrożek**, wybrane opowiadania;
22. wybrane eseje następujących autorów: **Jerzego Stempowskiego**, **Gustawa Herlinga Grudzińskiego**, **Zbigniewa Herberta**, **Zygmunta Kubiaka**, **Jarosława Marka Rymkiewicza** (co najmniej po jednym utworze);
23. wybrane teksty z aktualnych numerów miesięczników oraz kwartalników literackich i kulturalnych.

Lektura uzupełniająca

W każdej klasie obowiązkowo dwie pozycje książkowe w całości lub we fragmentach, na przykład:

ZAKRES PODSTAWOWY

1. **Sofokles**, *Król Edyp*;
2. **Mikołaj z Wilkowiecka**, *Historyja o chwalebnyim Zmartwychwstaniu Pańskim* (fragmenty);
3. *Kronika Książąt Polskich*, oprac. Jerzy Wojtczak-Szyszkowski
4. *Dzieje Tristana i Izoldy* (fragmenty);
5. **Giovanni Boccaccio**, *Sokół*;
6. **Mikołaj Rej**, *Żywot człowieka poczciwego* (fragmenty);
7. **Andrzej Frycz Modrzewski**, *O poprawie Rzeczypospolitej* (fragmenty);
8. **Miguel de Cervantes y Saavedra**, *Przemysłny szlachcic Don Kichote z Manczy* (fragmenty);
9. **Wespazjan Kochowski**, *Psalmodia polska* (wybór psalmów);
10. **Wacław Potocki**, *Transakcja wojny chocimskiej* (fragmenty z części I);
11. **Ignacy Krasicki**, *Monachomachia* (fragmenty);
12. **Stanisław Trembecki**, **Franciszek Kniaźnin**, wybrane utwory;
13. **Jędrzej Kitowicz**, *Opis obyczajów za czasów panowania Augusta III* (fragmenty);
14. **Julian Ursyn Niemcewicz**, *Powrót posła*;
15. **Stanisław Staszic**, *Przestrogi dla Polski* (fragmenty);
16. **Juliusz Słowacki**, *Beniowski* (fragmenty), *Listy do Matki* (fragmenty);
17. **Aleksander Fredro**, *Śluby panieńskie*;
18. **Johann Wolfgang Goethe**, *Cierpienia młodego Wertera* (fragmenty), *Faust* (fragmenty);
19. **George Byron**, *Giaur* (fragmenty);
20. **Adam Mickiewicz**, *Dziady cz. IV*;
21. **Eliza Orzeszkowa**, *Nad Niemnem*;
22. **Maria Konopnicka**, wybór wierszy;
23. **Henryk Sienkiewicz**, *Listy z podróży do Ameryki* (fragmenty);
24. **Stefan Żeromski**, *Echa leśne*; *Ludzie bezdomni*;
25. **Zofia Nałkowska**, *Granica*;
26. **Tadeusz Peiper**, wybór wierszy;
27. **Joseph Conrad**, *Lord Jim*;
28. **Anna Kamińska**, **Anna Świrszczyńska**, **Julia Hartwig**, **Stanisław Grochowiak**, **Ryszard Krynicki**, **Edward Stachura**, **Adam Zagajewski** wybór wierszy;
29. **Kazimierz Moczarski**, *Rozmowy z katem* (fragmenty);
30. **Zofia Nałkowska**, *Przy torze kolejowym* (z tomu Medaliony);
31. **Witold Pilecki**, *Raport Witolda*;
32. **Wiesław Kielar**, *Anus mundi*;
33. **Jan Józef Szczepański**, *Święty*;

34. **Zofia Kossak – Szczucka**, *Pożoga. Wspomnienia z Wołynia 1917-1919*;
35. **Tadeusz Różewicz**, *Kartoteka*;
36. **Józef Czapski**, *Na nieludzkiej ziemi* (fragmenty);
37. **Leopold Tyrmand**, *Dziennik 1954* (fragmenty);
38. **Jarosław Iwaszkiewicz**, wybrane opowiadanie
39. **Stanisław Lem**, *Wizja lokalna*;
40. **John Ronald Reuel Tolkien**, *Władca pierścieni. Drużyna pierścienia*;
41. **Samuel Beckett**, *Czekając na Godota*;
42. **Friedrich Dürrenmatt**, *Wizyta starszej pani*;
43. **Eugène Ionesco**, *Lekcja*

lub inne utwory literackie wybrane przez nauczyciela.

ZAKRES ROZSZERZONY

1. **Erazm z Rotterdamu**, *Pochwała głupoty* (fragmenty);
2. **Tomasz Morus**, *Utopia* (fragmenty);
3. **Pedro Calderon de la Barca**, *Życie snem*;
4. **Volter**, *Kandyd* (fragmenty);
5. **Jean Jacques Rousseau**, *Nowa Heloiza* (fragmenty);
6. wybrane utwory epickie okresu romantyzmu: Józef Ignacy Kraszewski
7. **Władysław Stanisław Reymont**, *Chłopi* (t. II *Zima*);
8. **Aldous Huxley**, *Nowy wspaniały świat*;
9. **Gabriela Zapolska**, *Moralność pani Dulskiej*;
10. **Gustaw Herling Grudziński**, *Wieża*;
11. **Florian Czarnyszewicz**, *Nadberezyńscy*
12. **Bahumil Hrabal**, wybrane opowiadania;
13. **Wiesław Myśliwski**, *Widnokrąg*;
14. **Julian Strykowski**, *Austeria*;
15. **Umberto Eco**, *Imię róży*;
16. **Zofia Kossak-Szczucka**, *Błogosławiona wina*;
17. **Ferdynand Antoni Ossendowski**, *Mocni ludzie, Ludzie, zwierzęta, bogowie*;
18. **Krystyna Lubieniecka-Baraniak**, *Gdy brat staje się katem*;
19. wybrane wiersze poetów polskich i obcych;
20. wybrana powieść polska obca XX lub XXI wieku;
21. wybrany dramat polski i obcy z XX lub XXI wieku;
22. **Jan Paweł II**, *Przekroczyć próg nadziei* (fragmenty), *Tryptyk rzymski, Pamięć i tożsamość* (fragmenty), *Fides et ratio* (fragmenty);
23. **Karol Wojtyła**, *Przed sklepem jubilera*;
24. **Stefan Wyszyński**, *Zapiski więzienne*;
25. **Paweł Zuchniewicz**, *Ojciec wolnych ludzi. Opowieść o prymasie Wyszyńskim*

lub inne utwory literackie wybrane przez nauczyciela.

Zalecane dzieła teatralne i filmowe:

1. **Amadeusz**, reż. Miloš Forman;
2. **Dekalog**, reż. Krzysztof Kieślowski, wybrane filmy z cyklu;
3. **Dziady**, reż. Konrad Swinarski;
4. **Elektra**, reż. Piotr Chołodziński;
5. **Emigranci**, reż. Kazimierz Kutz;
6. **Kartoteka**, reż. Krzysztof Kieślowski;
7. **Kordian**, reż. Jerzy Englert;
8. **Lawa. Opowieść o "Dziadach"** Adama Mickiewicza, reż. Tadeusz Konwicki;
9. **Moralność pani Dulskiej**, reż. Tomasz Zygadło;
10. **Nad Niemnem**, reż. Zbigniew Kuźmiński;
11. **Noc listopadowa**, reż. Andrzej Wajda;
12. **Noce i dni**, reż. Jerzy Antczak;
13. **Rewizor**, reż. Jerzy Gruza;
14. **Rękopis znaleziony w Saragossie**, reż. Wojciech Jerzy Has;
15. **Iwona, księżniczka Burgunda**, reż. Zygmunt Hübner;
16. **Sanatorium pod klepsydrą**, reż. Wojciech Jerzy Has;
17. **Śluby panieńskie**, reż. Andrzej Łapicki;
18. **Wizyta starszej pani**, reż. Jerzy Gruza;
19. **Ziemia obiecana**, reż. Andrzej Wajda.
20. **Przerwanie działań wojennych**, reż. Juliusz Machulski.

Teksty polecane do samokształcenia:

1. **Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów**, red. Jerzy Bralczyk;
2. Jan Białostocki, **Sztuka cenniejsza niż złoto. Opowieść o sztuce europejskiej**;
3. Jan Błoński, **Język właściwie użyty. Szkice o poezji polskiej drugiej połowy XX wieku**;
4. Grażyna Borkowska, **Pozytywiści i inni**;
5. **Człowiek Grecji**, red. Jean-Pierre Vernant;
6. **Człowiek renesansu**, red. Eugenio Garin;
7. Włodzimierz Dłubacz, **O kulturę filozofii**;
8. Umberto Eco, **Sztuka i piękno w średniowieczu**;
9. Karol Estreicher, **Historia sztuki w zarysie**;
10. **Formy i normy, czyli poprawna polszczyzna w praktyce**, red. Katarzyna Kłosińska;
11. Keith Houston, **Książka. Najpotężniejszy przedmiot naszych czasów zbadany od deski do deski**;
12. Johan Huizinga, **Jesień średniowiecza**;
13. Jacques Le Goff, **Człowiek średniowiecza**;
14. Czesław Jaroszyński, Piotr Jaroszyński, **Kultura Słowa. Podstawy retoryki klasycznej**;
15. Piotr Jaroszyński, **Człowiek i nauka. Studium z filozofii kultury**;

16. Karl Jaspers, **Idea uniwersytetu**;
17. Władysław Kopaliński, **Słownik mitów i tradycji kultury**;
18. Teresa Kowalik, Przemysław Słowiński, **Królewski dar. Co Polska i Polacy dali światu**;
19. Jacek Kowalski, **Niezbędnik Sarmaty**;
20. Jakub Z. Lichański, **Retoryka. Historia – Teoria – Praktyka, t. I i II**;
21. Tadeusz Lubelski, **Historia kina polskiego. Twórcy, filmy, konteksty**;
22. Jan Miodek, **Słownik ojczyzny polszczyzny**;
23. Anna Nasiłowska, **Literatura okresu przejściowego 1975-1996**;
24. **O polską kulturę humanistyczną. Z Mieczysławem Albertem Krąpcem OP** rozmawia Piotr Stanisław Mazur;
25. Maria Ossowska, **Ethos rycerski i jego odmiany**;
26. **Popularna encyklopedia mass mediów**, pod red. J. Skrzypczaka;
27. **Praktyczna stylistyka nie tylko dla polonistów**, red. Edyta Bańkowska i Agnieszka Mikołajczuk;
28. Ryszard Przybylski, **Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego**;
29. Zbigniew Raszewski, **Krótką historia teatru polskiego**;
30. Teresa Skubalanka, **Historyczna stylistyka języka polskiego. Przekroje**;
31. Stanisław Stabryła, **Starożytna Grecja**;
32. Anna Świderkówna, Hellenika. **Wizerunek epoki od Aleksandra do Augusta; Rozmowy o Biblii**;
33. **Wielka encyklopedia Polski, t. 1. i 2.**;
34. Władysław Tatarkiewicz, **Historia filozofii; Dzieje sześciu pojęć; Droga przez estetykę**;
35. Mieczysław Tomaszewski, **Muzyka w dialogu ze słowem. Próby, szkice, interpretacje**;
36. Lidia Winniczuk, **Ludzie, zwyczaje, obyczaje starożytnej Grecji i Rzymu.**